СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, СЕЗОНА 2023/2024 (3-та недела, до 21.01.2024)

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

Во текот на **3-та недела** од 2024 година (15-21.01.2024), во Република Северна Македонија се пријавени **1.675 (I=91,2/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 41,7% повеќе во споредба со претходната недела (n=1.182).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 3-та недела од минатата сезона (n=1.135) е зголемен за 47,6%, а во споредба со бројот за 3-та недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=1.267), зголемен е за 32,2% *(Графикон 1)*.

Во текот на 3-та извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 54 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектирани се 15 позитивни случаи на Influenza: 13 Influenza A(H1)pdm09, еден Influenza A(H3) и еден Influenza A - несубтипизиран. Регистрирани се 3 пациенти со респираторен синцицијален вирус (RSV) и два пациенти со SARS-CoV-2.

Пријавената инциденца над неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=30,06/100.000) *(Графикон 1)*.

Графикон 1. *Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024*

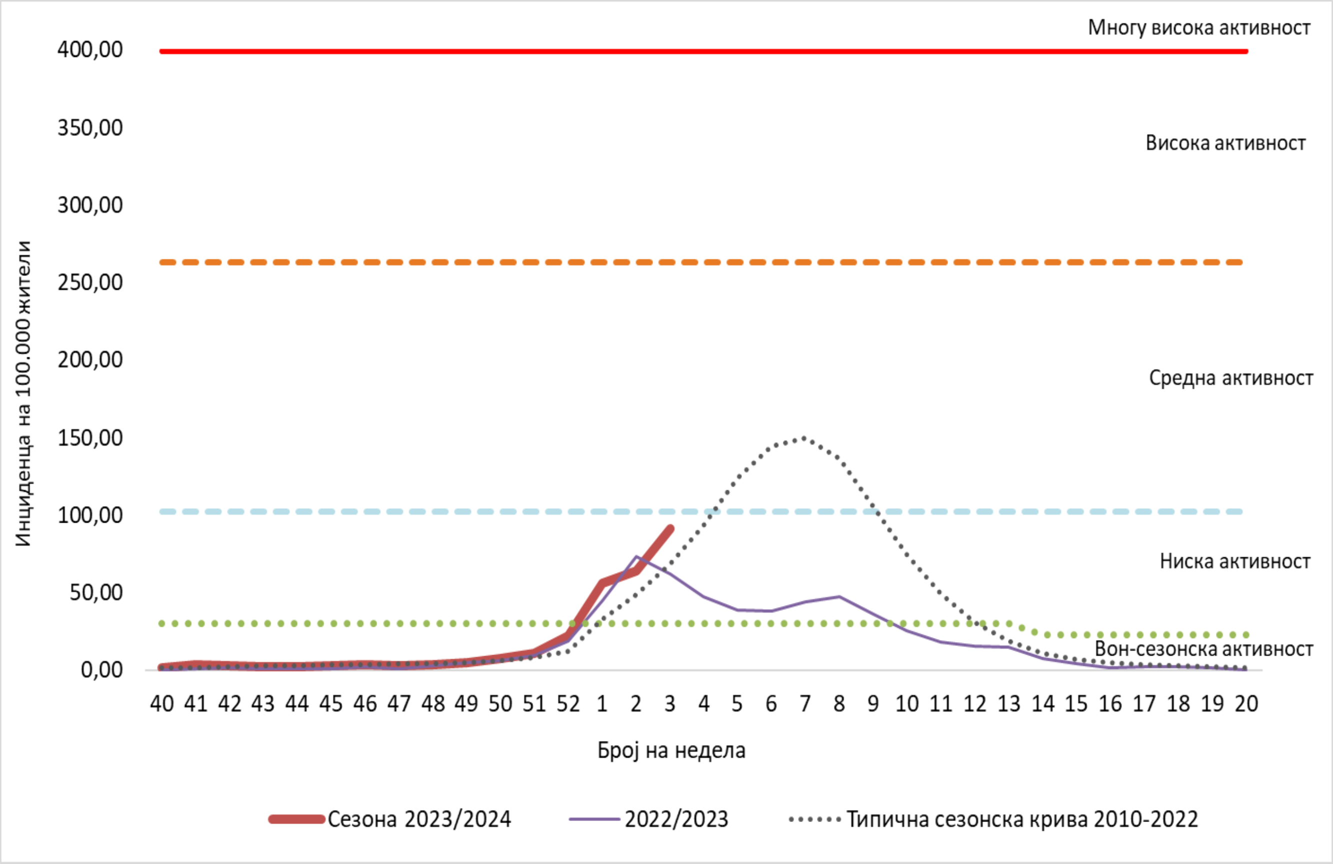

Во однос на возрасната дистрибуција, 1.012 лица се на возраст од 15-64 години, 256 кај деца на возраст од 5-14 години, 237 кај деца на возраст од 0-4 години и 170 се регистрирани кај лица на возраст над 65 години. Највисока инциденца (245,5/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години.

Заболените се пријавени од 27 ЦЈЗ/ПЕ, во Скопје – 295, Битола – 287, Тетово – 165, Гостивар - 149, Дебар – 110, Куманово – 104, а во останатите, бројот на пријавени е ≤100.

Во 5 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во 14 сезонска, во 3 средна, во 3 (Битола, Демир Хисар, Свети Николе) – висока и во две (Дебар, Ресен) – многу висока активност на вирусот на грип *(Картограм 1)*.

Картограм 1. *Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 3 недела 2024*

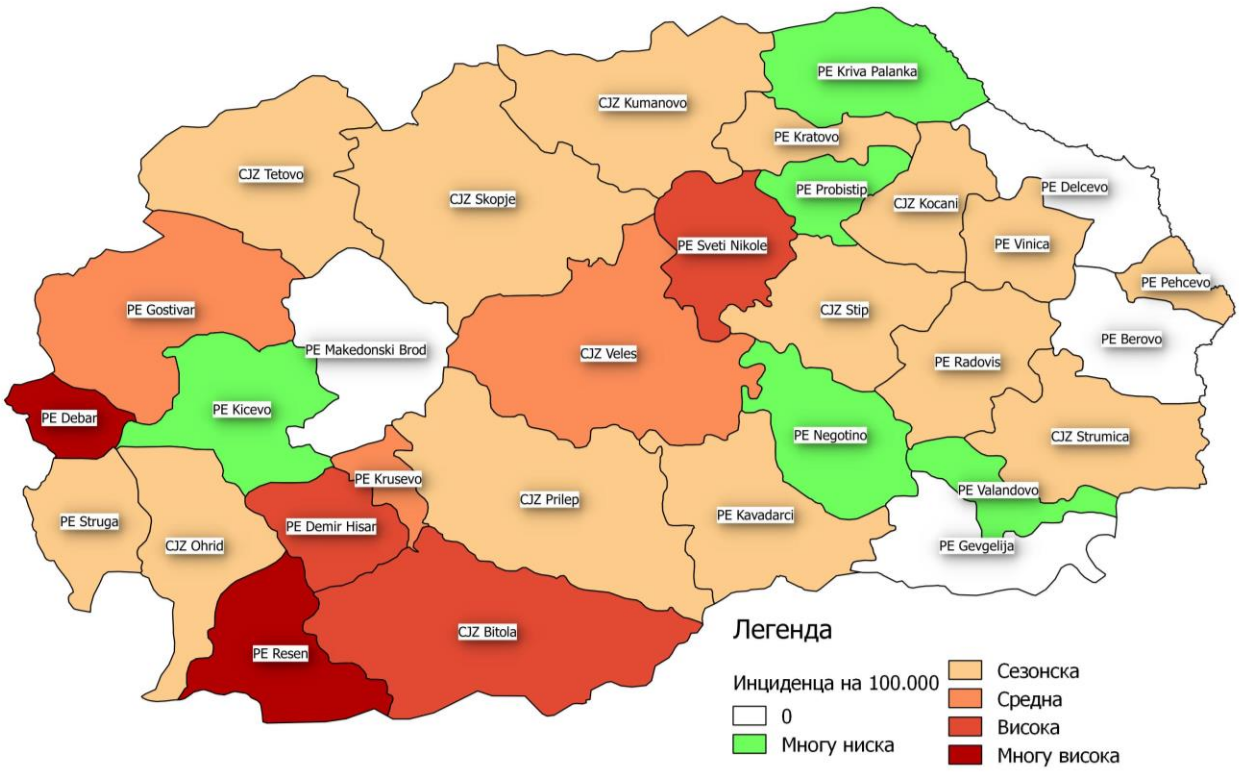

Во текот на оваа недела, регистриран е еден смртен случај асоциран со грип. Се работи за лице на возраст од 45 години од Неготино кое било хоспитализирано во КИБФС. Кај починатото лице е утврдено присуство на коморбидитети (кардиоваскуларни, белодробни, дијабет, обезитас) и не било вакцинирано со вакцина против сезонски грип. Кај починатото лице, лабораториски е потврдена Influenza A(H1)pdm09.

<u>КУМУЛАТИВНИ ПОДАТОЦИ</u> ***(рутински надзор над грип/ИЛИ)***

1. ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува 5.175 (I=281,8/100.000).

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=4.232), бројот на пријавени случаи е зголемен за 22,3%, а во однос на моделот од последните 13 сезони (n=3.844) има зголемување од 34,6%.

Кумулативно, заболените се пријавени од дваесет и девет ЦЈЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=985) и највисока кумулативна инциденца (5.148,4/100.000) е регистрирана на територијата на Дебар. *(Графикон 2, Табела 1 во Прилог)*

<u>Графикон 2</u>. Дистрибуција по ЦЈЗ/ПЕ и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024

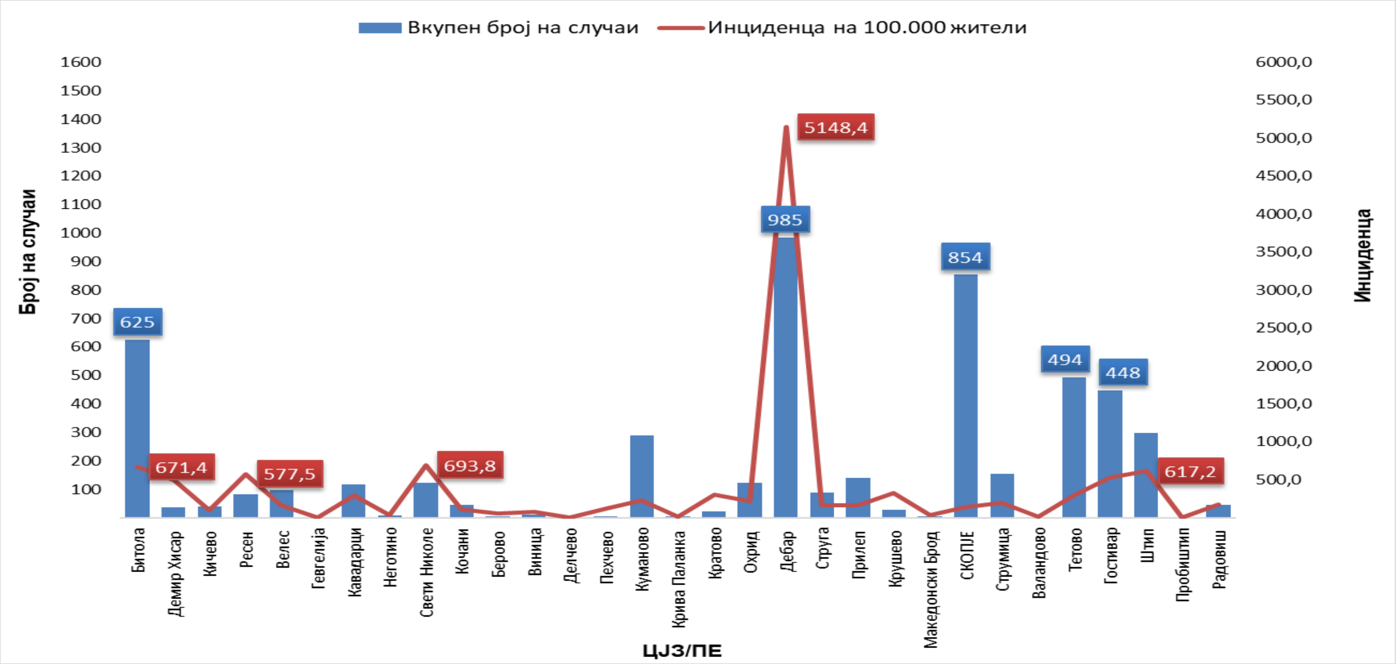

Во однос на дистрибуцијата на заболените по возрасни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрасната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 2.756 случаи (53,3%), а највисока инциденца (935,5/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=903). *(Графикон 3, Табела 1 во Прилог)*

<u>Графикон 3</u>. Дистрибуција по возрасни групи и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024

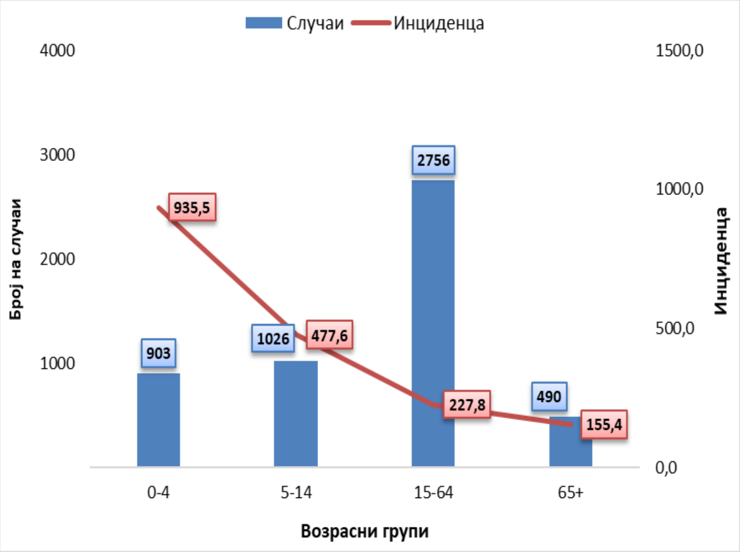

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци *(Графикон 4, Табела 1 во Прилог)*:

- октомври – 196 случаи или 3,8%
- ноември – 268 случаи или 5,2%
- декември – 829 случаи или 16,0%
- јануари – 3.882 случаи или 75,0%

Графикон 4. *Дистрибуција по месеци, сезона 2023/2024*

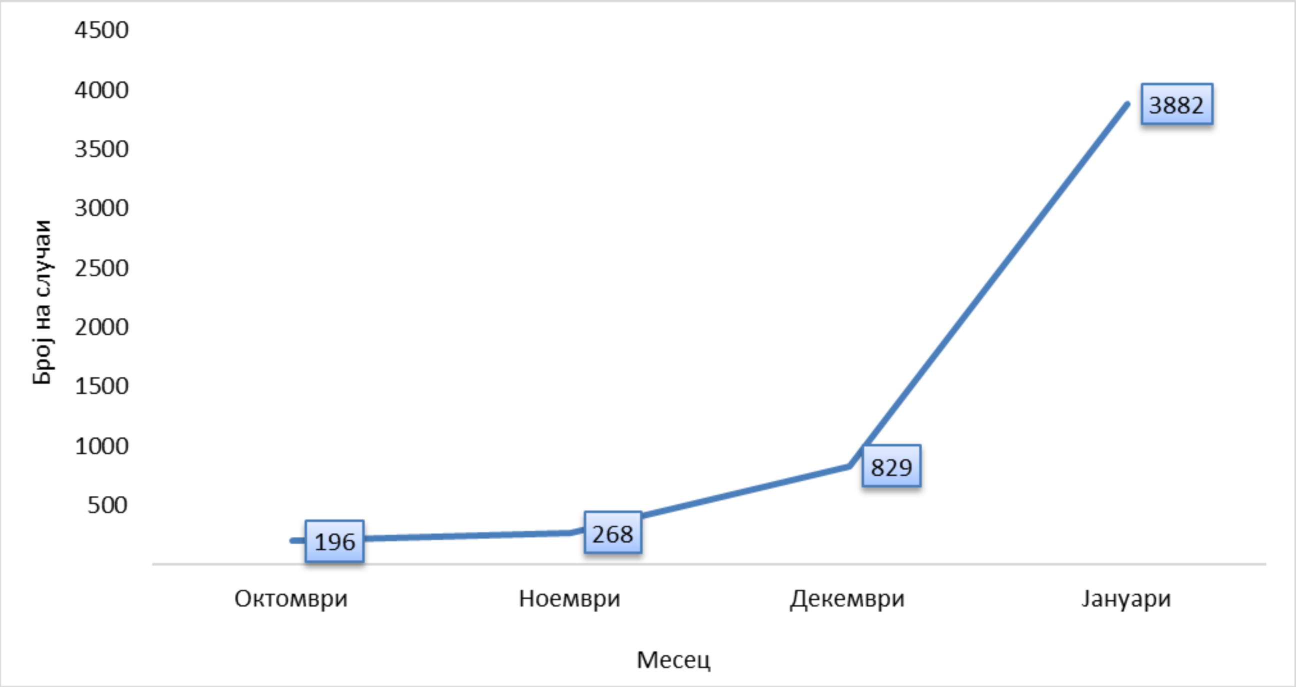

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирани се 6 починати лица асоцирани со грип, две од Скопје и по едно лице од Куманово, Неготино, Гостивар и Штип, по три од возрасната група над 65 години и од возрасната група на лица 15-64, сите хоспитализирани, со коморбидитети и невакцинирани против сезонски грип. Кај шесте лица е докажан Influenza A(H1)pdm09.

2. ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР *(рутински надзор)*

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 3-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 569 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор.

Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2. Детектирани се 75 позитивни случаи: 64 Influenza A(H1)pdm09, 6 Influenza A(H3) и 5 Influenza A – несубтипизиран.
Регистрирани се 8 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај три случаи од рутинскиот надзор е докажана истовремена инфекција.
Дополнително, регистрирани се 29 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV).

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за Инфективни болести и фебрилни состојби, УК за Детски болести, УК за Пулмологија и алергологија, ГОБ 8-ми Септември и УК за респираторни заболувања кај деца - Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 3-та недела пријавени се вкупно 58 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=18; 31,0%), се пријавени од УК за Детски болести. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=25; 43,1%) се пријавени од возрасната група од 0-4 години.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 181, од кои три лица се на интензивна нега. Од сите приеми, 32,0% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 45,5% се бележи кај лицата над 65 години.

Регистриран е еден смртен случај пријавен од САРИ местото - УК за Инфективни болести и фебрилни состојби. Починатото лице е од возрасната група од 30-64 години. Кај починатото лице докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09.

Во 3-та недела, за лабораториско тестирање се доставени 36 материјали од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип, КОВИД-19. Од вкупно тестираните материјали (n=36), во 10 примероци докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09. Во три примероци докажан е SARS-CoV-2. Од доставените материјали, тестирани се 24 на респираторен синцицијален вирус, а во 4 од нив е потврден (RSV).

Кумулативно, пријавени се 637 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=215; 33,8%) се пријавени од надзорното место УК за Детски болести. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=323; 50,7%) се пријавени од возрасната група од 0-4 години.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 3.132 од кои 23 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 20,3% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 37,7% се бележи кај возрасната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се 7 смртни случаи пријавени од САРИ местата: по 2 од КБ Штип, УК за Пулмологија и алергологија и УК за Инфективни болести и фебрилни состојби и еден од ГОБ 8-ми Септември. Починатите лица се од возрасната група од 30-64 години (n=4) и возрасната група – лица над 65 години (n=3). Кај пет од починатите лица докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09 и едно лице било позитивно на SARS-CoV-2.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 317 материјали од пријавените САРИ случаи. Во 39 примероци е докажана Influenza A(H1)pdm09, во два Influenza A(H3) и во по еден Influenza B– неодредена линија и Influenza B/Victoria. Регистрирани се 22 позитивни случаи на КОВИД-19.
Од САРИ примероците, 241 се тестирани за респираторен синцицијален вирус (RSV), од кои 98 се позитивни. Во 5 примероци е детектирано присуство на Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus. Во два примероци е докажано истовремено присуство на Influenza A(H1)pdm09 и SARS-CoV-2.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински+САРИ надзор) - Кумулативни збирни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 3-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 887 материјали од рутинскиот и сентинел САРИ надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

Детектирани се 120 позитивни случаи на грип:

- **Influenza A – 118 (98,3%)**
  - Influenza A(H1)pdm09 – 105 (89,0%)
  - Influenza A(H3) – 8 (6,8%)
  - Influenza A – несубтипизиран - 5 (4,2%)
- **Influenza B – 2 (1,7%)**
  - Influenza B/Victoria – 1 (50,0%)
  - Influenza B – неодредена линија – 1 (50,0%)

Регистрирани се 30 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај пет случаи е докажана истовремена инфекција (“flurona”).
Дополнително, регистрирани се 129 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 10 други респираторни вируси.

Графикон 5. *Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024*

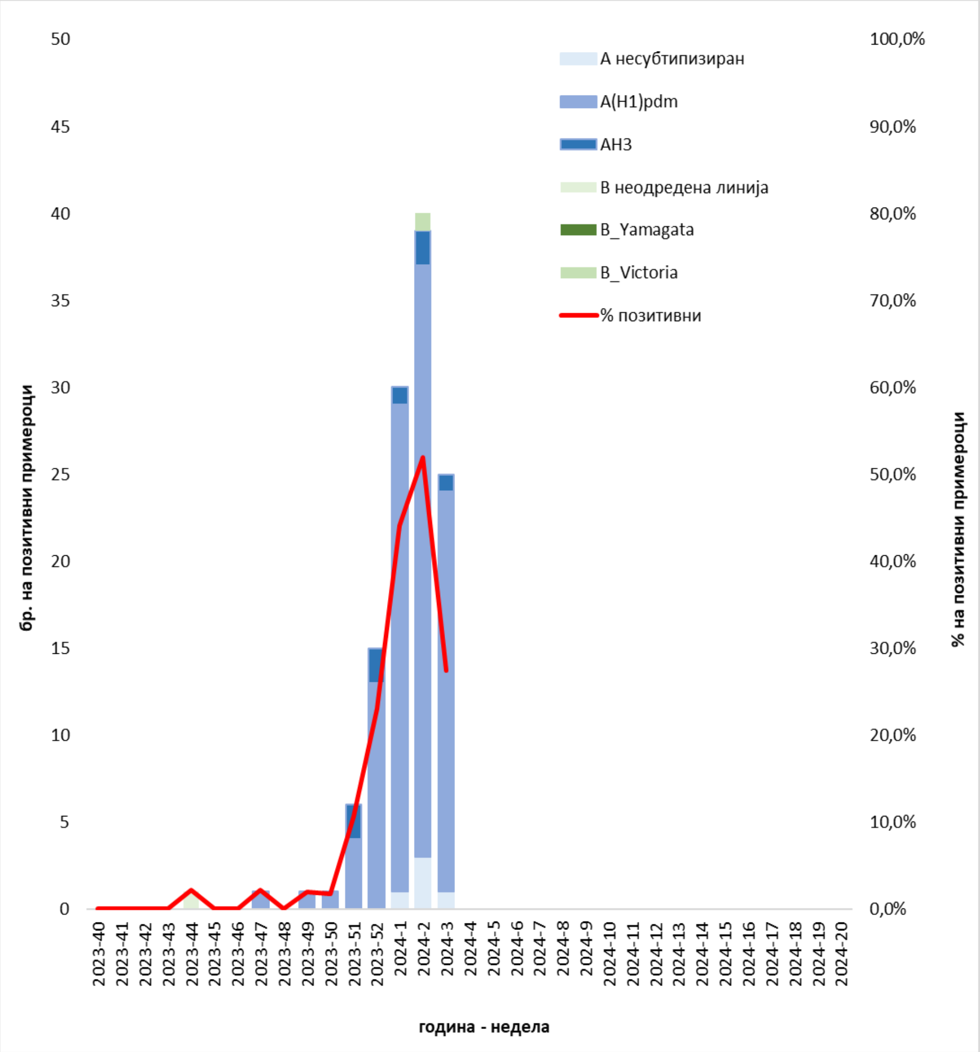

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува зголемување на бројот на заболувања слични на грип, кој е над неделната граница за сезонска активност. Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има широко-распространета активност на вирусот на грип. Процентот на позитивност е над границата од 10%. Согласно овие податоци, Р.С. Македонија има широка географска распространетост и висок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
- Деца на возраст од 6-59 месеци
- Лица постари од 6 месеци со хронични болести
- Бремени жени, и
- Здравствени работници.

- За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).

  На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk.
  Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 58.823 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.

- Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.
  Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.542 лица.

Заклучно со 3-та недела/2024 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 61.365 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: https://erviss.org/

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 2-ра недела 2024 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над основните нивоа во 24 од 32 земји и области на Европскиот регион на СЗО.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот на грип продолжува да се зголемува. Сезоната на грип е прогласена во регионот од 51/2023 недела. Активноста на SARS-CoV-2 и RSV се намалува во последните неколку недели.
- САРИ хоспитализациите и приемите во одделите за интензивна нега поврзани со грип се намалени во последните 2 недели. Приемите за SARS-CoV-2 се намалија во последните 4 недели, а за RSV хоспитализациите остануваат стабилни.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (98%) - A(H1)pdm09 (80%) и A(H3) (20%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
  - Процентот на детекција на вирусот на грип е 28% во споредба со 29% во претходната недела. Опсегот на позитивност се движеше од 0–37% (просечна вредност од 21%).
  - SARS-CoV-2 е 8% во споредба со 10% претходната недела. Просечната позитивност е 7% (опсег: 0–14%).
  - Позитивноста за RSV е 13% во споредба со 17% во претходната недела. Просечната стапка на позитивност беше 6% (опсег: 0-28%).
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел САРИ за изминатата недела беа Influenza A (99%) - A(H1)pdm09 (57%) и A(H3) (43%).

Од податоците за интензитет, една земја пријавила многу висок интензитет, 5 висок, 14 пријавиле среден, 13 пријавиле низок, а останатите 5 пријавиле базичен интензитет.

Од податоците за географската распространетост, 25 пријавиле широка распространетост, 6 - регионална, 5 - спорадична, а 1 – локална.

Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје